

درباره لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور

۳۰. مسکن و شهرسازی

کد موضوعی: ۲۵۰

شماره مسلسل: ۱۰۷۰۶

اسفندماه ۱۳۸۹

دفتر: مطالعات زیربنایی

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۳	۱. بررسی الزامات جهت گیری های ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۰
۹	۲. بررسی اعتبارات بخش مسکن و شهرسازی
۹	۲-۱. نقاط قوت
۱۰	۲-۲. نقاط ضعف
۱۷	جمع بندی و پیشنهادها
۱۸	منابع و مآخذ

درباره لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور ۳۰. مسکن و شهرسازی

چکیده

تنظیم بودجه کل کشور از حیث منابع و مصارف، تابع قواعد، ضوابط و اصولی است که التزام در رعایت آن قواعد، ضوابط و اصول، می‌تواند موجبات انسجام امور و نظم رفتاری در مصرف منابع اعتباری و اجرای قوانین و مقررات کشور را فراهم کند. به‌طور کلی دیدگاه حاکم بر بخش مسکن و شهرسازی در جهت‌گیری‌های ماده واحده و احکامی که در آن آمده است، بیانگر نوعی غفلت و عدم توجه به ضروریات این بخش و انطباق آن با رویکردهای موضوعه در برنامه پنجم توسعه می‌باشد و همچنین از رفع مشکلات و تأمین نیازهای مسکن و شهرسازی مطلب مهمی قابل رؤیت و درک نیست، به عبارت دیگر در ماده واحده، بندها و اجزا هیچ‌گونه جهت‌گیری و التزام در درج موضوعات مهم بخش مسکن و شهرسازی، ازجمله تعیین شاخص‌های کلیدی بخش و همچنین تأثیرپذیری الزامات مصوب در برنامه پنجم توسعه درخصوص این بخش، گنجانده نشده است. این وضعیت به ابقا و تکرار مسائل مربوطه در سنوات و برنامه‌های توسعه‌ای منجر می‌شود. بررسی ردیف‌های مرتبط با بخش مسکن و شهرسازی، نشان می‌دهد که رویکردهای مرتبط با این بخش، از نقاط قوت و ضعف عدیده و حتی عدم نظم رفتاری در تنظیم برنامه‌های بخشی برخوردار است. **تقویت اعتبار** مربوط به برنامه‌های رعایت استاندارد، توسعه بانک‌های اطلاعاتی برای بهبود تصمیمات و مطالعه و تدوین ضوابط و مقررات، ازجمله نقاط قوت رویکردهای مذکور است، **افت اعتباری** برخی از برنامه‌های اصلی وزارت مسکن و شهرسازی ازجمله برنامه‌های مسکن، بنیاد مسکن، ساماندهی نواحی خاص وزارت مسکن و شهرسازی، ساماندهی کالبدی شهری و روستایی و حمایت از تأمین مسکن محرومین و گروه‌های کم‌درآمد، نبود نظم برنامه‌ای از بابت وجود برنامه‌های مکرر در زیرمجموعه دستگاه متولی (ازجمله برنامه‌های ساختمان و تجهیزات، مسکن، ساماندهی کالبدی شهری و روستایی و ساماندهی نواحی خاص) و همچنین **عدم رعایت تبیین اعتبارات منطبق با موضوعات مرتبط در برنامه پنجم**، ازجمله مهمترین نقاط ضعف رویکردهای این لایحه است. گفتنی است که اعتباراتی که ذیل عنوان متفرقه آمده است ازجمله اعتبارات مربوط به یارانه سود و زیرساخت مسکن مهر، پرداخت به شهرداری‌ها (۳ درصد مالیات

بر ارزش افزوده)، قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن، شورای عالی استان‌ها و... مندرج در جدول اعتبارهای متفرقه لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، تابع هیچ‌گونه ضوابط، معیار و برنامه اجرایی نبوده و برحسب نگرش‌های دولت در اموری که خود صلاح می‌داند به مصرف خواهد رسید و اگر خلاف این مقصود در تنظیم برنامه دنبال می‌شد بودجه‌های مذکور هرکدام در ردیف خود ذکر می‌شد. انتظار این است که موضوع «مسکن مهر»، «ساماندهی نواحی خاص»، «افزایش نوسازی بافت‌های فرسوده و بازتولید حداکثر مسکن در این‌گونه بافت‌ها»، «ایجاد تعادل در عرضه و تقاضای مسکن» و «بهبود اعتبارات و عملکرد بنیاد مسکن» که از عمده‌ترین سیاست‌های وزارت مسکن و شهرسازی است ردیف‌های خاص داشته و مورد تقویت اعتباری و عملکردی واقع شود و ضمن حفظ نقاط قوت برنامه‌ای، نقاط ضعف آن مورد اصلاح قرار گیرد. به علاوه برای پرهیز از ابهامات ضروری است از قرار گرفتن بودجه‌های مکرر تحت یک برنامه خاص، پرهیز شود.

مقدمه

بودجه‌ریزی، سازوکاری برای تنظیم، اختصاص و به‌کارگیری منابع و امکانات در چارچوب اهداف سیاست‌های کلی و چشم‌انداز، برنامه‌های کلان و بخشی است. به عبارت دیگر لایحه یا قانون بودجه، سندی برای پیش‌بینی درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار و برآورد مصارف (شامل هزینه‌ها و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی) جهت تحقق سیاست‌ها، تکالیف و اهداف قانونی است. گفتنی است که از جمع کل اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب امور و فصول در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ (یعنی ۱,۵۱۶,۹۸۱ میلیارد ریال) حدود ۲/۹ درصد آن (معادل ۴۴,۰۸۹ میلیارد ریال) به فصل مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری تخصیص داده شده است، که این رقم معادل ۰/۵ درصد کمتر از اعتبارات مذکور در قانون بودجه سال ۱۳۸۹ می‌باشد. گفتنی است که ۳۰/۳ درصد از کل اعتبارات (یعنی ۴۵۹,۹۱۶ میلیارد ریال) به ردیف‌های متفرقه اختصاص داده شده است، که این رقم ۵/۳ درصد بیشتر از قانون بودجه سال ۱۳۸۹ است. از مجموع اعتبارات متفرقه لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، ۱/۵۱ درصد اعتبارات متفرقه (معادل ۴۵۹,۹۱۶ میلیارد ریال) به مباحث مختلفی از جمله مسکن مهر، مسکن روستایی، تأمین مسکن محرومین و اقشار آسیب‌پذیر، مسکن فرهنگیان، بازسازی منطق زلزله‌زده، عمران و بهسازی و توسعه روستاها اختصاص یافته است، که این رقم با در نظر گرفتن ردیف اعتبارات مربوط به قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن در ردیف‌های اعتباری لایحه حدود ۰/۴۸- کاهش نشان می‌دهد. به‌طور کلی با احتساب اعتبارات فصل مسکن و عمران شهری، روستایی و

عشایری و اعتبارات مذکور در ردیف‌های متفرقه، حدود ۲/۳ درصد (معادل ۵۱,۰۳۲ میلیارد ریال) از کل اعتبارات لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور به مباحث مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری اختصاص یافته است، که این رقم نسبت به اعتبارات مذکور در قانون بودجه سال ۱۳۸۹ حدود ۱/۶- درصد کاهش را نشان می‌دهد، شایان ذکر است که اعتبارات مندرج در ردیف‌های متفرقه، براساس برنامه و ضابطه خاصی هزینه نخواهند شد و غالباً برحسب سلايق دولت و نیازهای به‌وجود آمده به مصرف می‌رسند.

۱. بررسی الزامات جهت گیری‌های ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۰

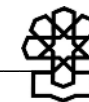
آنچه به‌صورت ضروریات و الزامات بایسته برای درج در لایحه و قانون بودجه‌های سنواتی مد نظر قرار دارد، رویکردهایی است که زمینه‌ساز اهداف مندرج در اصول و احکام قانون بالادستی می‌باشد، به‌عنوان مثال، سیاست‌های کلی و چشم‌انداز بیست‌ساله، ترسیم‌کننده و غایت جهت‌گیری‌های برنامه‌های توسعه‌ای سالیانه را تعیین می‌کند و از طرف دیگر، برنامه‌های سالیانه که از آن به‌عنوان لوایح و قوانین بودجه سنواتی یاد می‌شود باید دربردارنده اجزای مأموریت‌ها و برنامه‌هایی باشد که موجبات تحقق اهداف عالیه در احکام بالادستی را فراهم می‌کند.

بررسی ماده واحده (بندها و اجزا) لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ حکایت از آن دارد که در مفاد مندرج در این ماده واحده، هیچ‌گونه رویکردی که بیانگر و متضمن ملحوظ شدن یا تحقق برنامه‌ها و اهداف بخش مسکن و شهرسازی از بابت قانون برنامه پنجم باشد، وجود ندارد. به عبارت دیگر فارغ از پرداختن به بسیاری از الزامات و ضروریات تخصصی و بخشی از جمله تحقق شاخص‌های کلیدی این بخش که می‌توانست قابلیت رصد شدن فعالیت‌ها را فراهم کند، یکسری تکالیف موضوعی در قانون برنامه پنجم توسعه (مصوب سال ۱۳۸۹) گنجانده شده است که اثری از جهت‌گیری فعالیت‌های سنواتی در ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ برای تحقق آن اهداف دیده نمی‌شود. موضوعات مندرج در جدول ۱، از جمله مواردی است که در برنامه پنجم توسعه مصوب شده است و ضرورت دارد رویکردهای سنواتی بخش مسکن و شهرسازی در لایحه بودجه با تمرکز بر جهت‌گیری‌های برنامه پنجم توسعه، تهیه و تدوین شود. البته شایان ذکر است که جزء «۱۱» ماده واحده، تمدید اعتبار سهمیه‌ها و تعهدات حساب ذخیره ارزی را هدف قرار داده است که این رویکرد موجب استمرار شرایط استفاده از فرصت‌های احتمالی خواهد بود.

در صورتی‌که لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ به همین منوال تصویب شود می‌توان گفت که تمامی تکالیف مندرج در ردیف‌های ۲۹ گانه جدول ۱، که از برنامه پنجم استخراج شده‌اند در سال اول

اجرای آن دچار مشکل خواهند شد. موارد عمده و مؤکدی مانند نوسازی و بهسازی بافت‌های فرسوده براساس طرح‌های مصوب، حداکثر بهره‌برداری از فرصت بازتولید مسکن در بافت‌های مذکور با رعایت ۵۰ درصد ساخت‌وسازهای مسکن مهر در این‌گونه مناطق، تهیه و اجرای طرح‌های هادی روستایی، تقویت و شفافیت عملکردی نظام درآمدی و مالی شهرداری‌ها، استانداردسازی تولید مصالح و رفع مشکل تأمین مسکن اقشار مختلف و نیازمند جامعه از جمله جوانان، خانواده‌های معزز شهدا و جانبازان و... از جمله موضوعاتی است که لازم است به آنها توجه ویژه شود تا در برنامه‌های توسعه‌ای آینده نیز موضوعیت پیدا نکنند.

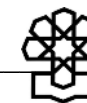

جدول ۱. وضعیت اعمال رویکردهای بخش مسکن و شهرسازی برنامه پنجم توسعه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰

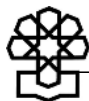
ردیف	ماده - تبصره - بند - جزء	رویکردهای برنامه پنجم در حوزه بخش مسکن و شهرسازی	تأثیر رویکردهای برنامه پنجم در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰
۱	بند «الف»، ماده (۶)	تعیین اعتبار برای طراحی و اجرای طرح‌های آماده‌سازی مساجد	این رویکرد در ماده واحده قابل رصد نیست
۲	بند «د»، ماده (۴۴)	کاهش هزینه‌های مهندسی ساخت مسکن برای خانواده‌های شهدا و ایثارگران، به میزان ۱۰۰ درصد	معیار و شاخصی در ماده واحده متصور نشده، اما در ردیف‌های بخش، پیش‌بینی افزایش ۵۰ میلیون ریال (۴۹/۷۳ درصد رشد) بابت هزینه‌های مربوط به خانواده شهدا و ایثارگران نسبت به سال ۱۳۸۹ دیده می‌شود
۳	بند «ل»، ماده (۴۴)	تأمین مسکن برای جانبازان بالای ۲۵ درصد که سابقه حضور بیش از دو سال در جنگ را دارند و خانواده شهدا - مشروط بر عدم شمولیت تسهیلات مذکور تاکنون	معیار و شاخصی در ماده واحده متصور نشده، اما در ذیل ردیف‌های بخش مسکن و شهرسازی، پیش‌بینی افزایش ۵۰ میلیون ریال (۴۹/۷۳ درصد رشد) بابت هزینه‌های مربوط به خانواده شهدا و ایثارگران نسبت به سال ۱۳۸۹ دیده می‌شود (همان‌طور که مشهود است رویکرد مذکور بدون تعیین اهداف کمی شاخص مبهم بوده و می‌تواند با رقم مذکور به‌مثابه تحقق اهداف تعیین شده تلقی گردد)
۴	ماده (۵۶)	تمرکز امور برنامه‌ریزی، مطالعه، طراحی و اجرای ساختمان‌های دولتی و عمومی قوه مجریه در وزارت مسکن و شهرسازی (سازمان مجری ساختمان‌ها، تأسیسات دولتی و عمومی)	در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقداماتی که بیانگر تحقق این رویکرد باشد مشاهده نشد، اما ضرورت دارد تا به جهت پرهیز از انباشتگی منابع اعتباری مرتبط با دستگاه بهره‌بردار در بخش بودجه عمرانی مسکن و شهرسازی، تفکیک اعتبارات مذکور صورت پذیرد و اعتبارات مرتبط با این ماده، در ذیل بودجه‌های عمرانی همان دستگاه متمرکز باشد
۵	ماده (۱۶۷)	تمدید زمان اعتبار تخصیص منابع برای اجرای قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن تا پایان برنامه پنجم توسعه	اعتبار مورد نظر در ذیل ردیف مربوطه آمده است
۶	بند «ج»، ماده (۱۶۸)	انجام بیمه مسئولیت حرفه‌ای کلیه مجریان دولتی و سایر عوامل مرتبط با طراحی، محاسبه و نظارت ساختمان‌های تحت پوشش	در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد
۷	جزء «۱»، بند «د»، ماده (۱۶۸)	توسعه ایستگاه‌های شتاب‌نگاری و زلزله‌نگاری	در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد

ردیف	ماده - تبصره - بند - جزء	رویکردهای برنامه پنجم در حوزه بخش مسکن و شهرسازی	تأثیر رویکردهای برنامه پنجم در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰
۸	جزء «۲»، بند «د» ماده (۱۶۸)	حمایت از تولیدکنندگان مصالح ساختمانی استاندارد و روش‌های مقاوم‌سازی	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد
۹	بند «ب»، ماده (۱۶۹)	مناسب‌سازی ساختمان‌ها و معابر برای معلولین جسمی و حرکتی	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد
۱۰	تبصره «۲»، بند «د»، ماده (۱۶۹)	بازنگری سرفصل‌ها و محتوای دروس براساس توصیه‌های شورای عالی شهرسازی درخصوص تدوین و ترویج الگوهای معماری شهرسازی ایرانی - اسلامی	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد
۱۱	ماده (۱۷۰)	تهیه و اجرای طرح‌های مجموعه شهری به‌منظور توسعه پایدار در مناطق شهری و روستایی، تعاملات اقتصادی، اجتماعی و کالبدی فی‌مابین شهرهای با جمعیت بیش از یکصد هزار نفر یا روستاهای واقع در حریم آنها	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد
۱۲	بند «الف»، ماده (۱۷۱)	احصای مناطق ویژه نیازمند بهسازی و نوسازی در بافت‌های فرسوده و دسته‌بندی طرح‌های واقع در این مناطق و اولویت‌بندی آنها	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتبارات دقیق و هدفمندی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد. اما ساماندهی کالبدی شهری و روستایی، به‌عنوان یکی از برنامه‌های بخش، با ۱۷۱/۴۱- درصد کاهش اعتبار مواجه شده است
۱۳	تبصره جزء «۲»، بند «الف»، ماده (۱۷۱)	تعمیم و تسری احکام لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک مصوب ۱۳۵۸ شورای انقلاب بر اجرای بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد
۱۴	بند «ب»، ماده (۱۷۱).	افزایش بهره‌وری و استحصال زمین نسبت به احیای بافت‌های فرسوده و نامناسب روستایی	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتبارات دقیق و هدفمندی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد. اما ساماندهی کالبدی شهری و روستایی، به‌عنوان یکی از برنامه‌های بخش، با ۱۷۱/۴۱- درصد کاهش اعتبار مواجه شده است
۱۵	بند «د»، ماده (۱۷۱)	احیا و بازسازی حداقل ده درصد (۱۰٪) از بافت‌های فرسوده شهری در طول هر سال برنامه	در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتبارات دقیق و هدفمندی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد، اما ساماندهی کالبدی شهری و روستایی، به‌عنوان یکی از برنامه‌های بخش، با ۱۷۱/۴۱- درصد کاهش اعتبار مواجه شده است

ردیف	ماده - تبصره - بند - جزء	رویکردهای برنامه پنجم در حوزه بخش مسکن و شهرسازی	تأثیر رویکردهای برنامه پنجم در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰
۱۶	تبصره بند «د»، ماده (۱۷۱)	اختصاص حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) از منابع، اعتبارات و تسهیلات اعطایی برای بخش مسکن اعم از طرح‌های مسکن مهر، مسکن جوانان و نیازمندان و مانند آن، به اجرای طرح‌های مذکور در محدوده بافت‌های فرسوده شهری	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتبارات دقیق و هدفمندی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد، اما ساماندهی کالبدی شهری و روستایی، به‌عنوان یکی از برنامه‌های بخش، با ۱۷۱/۴۱- درصد کاهش اعتبار مواجه شده است
۱۷	بند «ه»، ماده (۱۷۱)	اولویت ساماندهی و احیای شهرهای آسیب‌دیده از جنگ تحمیلی و استفاده از اراضی رها شده و ساختمان‌های مخروبه باقیمانده داخل شهرهای مورد نظر	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد گفتنی است که، رعایت حقوق مالکان املاک مذکور که به نحوی از انحاء، متحمل آسیب ناشی از جنگ تحمیلی شده‌اند، ضروری و الزامی است
۱۸	بند «د»، ماده (۱۷۱)	طراحی و ایجاد کمربند سبز در اطراف مراکز جمعیتی از طریق منابع دولتی	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد
۱۹	ماده (۱۷۳)	اختیار دولت در واگذاری وظایف و تصدی‌های دستگاه‌های دولتی به بخش‌های خصوصی و تعاونی و شهرداری‌ها، بازرنگری و به روزرسانی قوانین و مقررات شهرداری‌ها و ارتقای جایگاه شهرداری‌ها و اتحادیه آنها	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد
۲۰	بند «الف»، ماده (۱۷۴)	کاهش نرخ عوارض صدور پروانه ساختمانی در کلیه کاربری‌ها با توجه به شرایط اقلیمی و موقعیت محلی و نیز تبدیل این عوارض به عوارض و بهای خدمات بهره‌برداری از واحدهای احداثی این کاربری‌ها و همچنین عوارض بر ارزش‌افزوده اراضی و املاک، ناشی از اجرای طرح‌های توسعه شهری	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد
۲۱	بند «ب»، ماده (۱۷۴)	تعیین سهم شهروندان در تأمین هزینه‌های خدمات عمومی و شهری، نگهداری، نوسازی و عمران شهری و همچنین تعیین سهم دولت در ایجاد زیرساخت‌های توسعه، عمران شهری و حمل‌ونقل	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد
۲۲	بند «ج»، ماده ۱۷۴	تبدیل عوارض موضوع درآمد شهرداری‌ها از عوارض بر املاک به عوارض ناشی از مصرف و خدمات	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد
۲۳	بند «و»، ماده (۱۷۴)	تقویت سازوکارهای مدیریت و نظارت بر هزینه‌کرد شهرداری	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مهم مشاهده نشد

ردیف	ماده - تبصره - بند - جزء	رویکردهای برنامه پنجم در حوزه بخش مسکن و شهرسازی	تأثیر رویکردهای برنامه پنجم در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰
۲۴	بند «ز»، ماده (۱۷۴)	برون سپاری وظایف قابل واگذاری و هدایت بودجه شهرداری‌ها به سمت هزینه‌کرد در حوزه وظایف اصلی و قانونی آنها و ممنوعیت پرداخت هرگونه هزینه از اعتبارات شهرداری به دستگاه‌های اجرایی	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد
۲۵	بند «الف»، ماده (۱۷۵)	اطلاعات درآمد مشمول مالیات مشاغل در حدود مقرر در قوانین مرتبط با شهرداری‌ها توسط سازمان امور مالیاتی	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد
۲۶	بند «ب»، ماده (۱۷۵)	تسری تبصره «۲» ماده واحده قانون تأسیس شرکت راه‌آهن شهری تهران و حومه مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۶ به سایر شهرداری‌ها و تونل‌های زیرزمینی آب و فاضلاب، ترافیکی و خدماتی در زمینه تسری تأمین نیازمندی‌های خود از زیر اراضی و املاک محدوده قانونی شهر و حومه بدون هیچ‌گونه پرداختی	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد
۲۷	ماده (۱۷۶)	فروش اراضی شهری در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی (سازمان ملی زمین و مسکن) به منظور تأمین منابع مالی لازم جهت پرداخت معوض نصاب مالکانه اعم از موات و غیرموات و خرید اراضی مورد نیاز اجرای طرح‌های مسکن به‌ویژه مسکن زوج‌های جوان و اقشار کم‌درآمد	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد
۲۸	بند «ه»، ماده (۱۹۴)	بهسازی، نوسازی، بازسازی و ایمن‌سازی ساختار کالبدی محیط و مسکن روستایی مبتنی بر الگوی معماری اسلامی - ایرانی با مشارکت مردم، دولت و نهادهای عمومی	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد
۲۹	بند «ف»، ماده (۱۹۴)	تهیه طرح‌های هادی روستایی و تعیین محدوده روستاها در سراسر کشور با پیشنهاد کارشناسان فنی، زیر نظر بنیاد مسکن و تأیید بخشدار هر بخش	در این لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، اقدامات و اعتباراتی در جهت تحقق این رویکرد مشاهده نشد

۲. بررسی اعتبارات بخش مسکن و شهرسازی

بررسی برنامه‌های مسکن و شهرسازی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، نشان می‌دهد که بودجه وزارت مسکن و شهرسازی با ۱۵/۶ درصد رشد (یعنی ۱,۰۰۰ میلیارد ریال) افزایش نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۹، به ۷,۳۹۳ میلیارد ریال رسیده است. گفتنی است که بخش تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با ۱۶ درصد رشد نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۹ (یعنی ۹۷۷ میلیارد ریال افزایش) به ۷,۰۸۱ میلیارد ریال می‌رسد و بخش هزینه‌های عمومی (حقوق و مزایای مستمر با ۷/۴ درصد رشد، سایر هزینه‌ها با ۷/۴ درصد رشد) مجموعاً با ۷/۰۴ درصد رشد به ۲۲۸ میلیارد ریال رسیده است. گفتنی است که بودجه مربوط به هزینه‌های عمومی و اختصاصی با رشد ۸/۲ درصدی، به ۳۱۲ میلیارد ریال می‌رسد.

بررسی اعتبارات بودجه‌ای بخش مسکن و شهرسازی برحسب برنامه در لایحه سال ۱۳۹۰ نشان می‌دهد که برنامه‌های مذکور دارای نقاط قوت و ضعف عدیده‌ای هستند که ذیلاً به آن اشاره می‌شود:

۲-۱. نقاط قوت

تقویت و رشد بودجه برخی از برنامه‌ها که می‌تواند در جهت بهبود بخش مسکن و شهرسازی قلمداد شود ازجمله نقاط قوت لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ می‌باشد. برنامه‌های مذکور که در جدول ۲ این گزارش آمده است به قرار زیر است:

- برنامه صدور گواهینامه فنی مصالح و اجزای ساختمان و مسکن، که الزام رعایت معیارها و استانداردهای اجباری را مورد تأکید قرار خواهد داد، ۳۳/۹۶ درصد رشد نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۹.

- برنامه توسعه بانک‌های اطلاعاتی، که موجب ایجاد شرایط بهبود ارزیابی، تحلیل و اتخاذ سیاست‌های بخش مسکن و شهرسازی خواهد شد، ۱۵۵/۸۳ درصد افزایش نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۹.

- برنامه مطالعه و تدوین ضوابط و مقررات، که می‌تواند بازنگری، اصلاح و بهبود شرایط حقوقی فعالیت‌های این بخش را به همراه داشته باشد، ۷۵/۴۲ درصد رشد نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۹.

۲-۲. نقاط ضعف

رویکردها و برنامه‌های متعددی در ذیل بخش مسکن و شهرسازی منظور شده است که حکایت از ضرورت تقویت دیدگاه‌های برنامه‌ای، حذف زمینه‌های انحراف برنامه‌های عملکردی و الزام در افزایش توانایی لازم در تخصیص بهینه برنامه‌ها و بودجه‌های سنواتی در جهت بهبود مسکن و شهرسازی دارد، که ذیلاً ضعف‌های مورد اشاره ارائه می‌شود:

- برنامه مسکن با ۳۹/۶۴- درصد کاهش اعتبار نسبت به بودجه سال ۱۳۸۹،
- برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی، با ۴۱/۶۶- درصد کاهش اعتبار نسبت به بودجه سال ۱۳۸۹،
- برنامه پژوهش و تدوین ضوابط و مقررات ساختمان و مسکن با ۳۷/۵۰- درصد کاهش نسبت به بودجه سال ۱۳۸۹،
- برنامه مطالعات و پژوهش‌های کاربردی شهرسازی و معماری با ۵/۲۴- درصد کاهش نسبت به بودجه سال ۱۳۸۹،
- برنامه بنیاد مسکن با ۱۵/۶۰- درصد کاهش نسبت به بودجه سال ۱۳۸۹،
- برنامه حمایت از تأمین مسکن محرومین و گروه‌های کم‌درآمد با ۱۰ درصد افزایش، که این رویکرد در قبال تعداد فعلی و آینده جمعیت مذکور، رقم ناچیزی است،
- برنامه‌های مکرر ساماندهی کالبدی شهری و روستایی به‌ترتیب با ۵۷/۱۶- و ۴۱/۶۶- درصد کاهش نسبت به بودجه سال ۱۳۸۹،
- برنامه ساماندهی نواحی خاص وزارت مسکن و شهرسازی با ۱۳/۶۱- درصد کاهش نسبت به بودجه سال ۱۳۸۹،
- اعتبار موضوع آیین‌نامه اجرایی ماده (۸) قانون ساماندهی و حمایت مالی از تولید و عرضه مسکن وجوه اداره شده با ۶۱/۴۲- درصد کاهش اعتبار نسبت به بودجه سال ۱۳۸۹،
- اغلب اعتباراتی که در بخش تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، تحت عنوان تأمین ماشین‌آلات و تجهیزات منظور شده است معمولاً به خرید تجهیزات و ماشین‌آلات اداری اختصاص می‌یابد که می‌باید تحت سرفصل هزینه‌های جاری دستگاه منظور شود.
- شایان ذکر است که برخی از برنامه‌های ذیل وزارت مسکن و شهرسازی در دو مرحله و با اعتبارات متفاوتی تکرار شده‌اند که اصلاح و انتقال اعتبارات غیرضرور و تکراری به برنامه‌های اصلی و کلیدی وزارت مسکن و شهرسازی و رفع دوباره‌نگاری تأکید و توصیه می‌شود. موارد ذیل از آن جمله هستند:
- برنامه ساختمان‌ها و تجهیزات (شماره طبقه‌بندی ۱۰۲۲۴) با اعتبار ۹۱,۵۰۱ میلیون ریال و

رشد ۱۰ درصد نسبت به سال گذشته،

- برنامه ساختمان‌ها و تجهیزات (شماره طبقه‌بندی ۴۰۹۳۸) با اعتبار ۴۰,۵۰۹ میلیون ریال

و رشد ۲۸/۵۵ درصد نسبت به سال گذشته،

- برنامه مسکن (شماره طبقه‌بندی ۴۰۹۰۶) با اعتبار ۲۹,۶۲۳ میلیون ریال و افت ۳۹/۶۴-

درصد نسبت به بودجه سال گذشته،

- برنامه مسکن (شماره طبقه‌بندی ۴۰۹۰۶) با اعتبار ۲۱۳,۹۶۶ میلیون ریال و رشد ۱۶/۴۸

درصد نسبت به سال گذشته،

- برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی (شماره طبقه‌بندی ۴۰۹۰۷) با اعتبار

۱,۵۴۰,۸۱۰ میلیون ریال و افت ۴۱/۶۶- درصد نسبت به بودجه سال گذشته،

- برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی (شماره طبقه‌بندی ۴۰۹۰۷) با اعتبار ۶۵,۰۰۸

میلیون ریال و افت ۵۷/۱۶- درصد نسبت به بودجه سال گذشته.

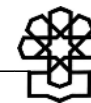
• همان‌طور که در جدول ۲ این گزارش مشاهده می‌شود ردیف‌های ۱۹ الی ۲۹ با اعتباری معادل ۱۰۹,۱۶۴ میلیون ریال به برنامه‌های راهبری اختصاص یافته است، گفتنی است که موضوع راهبری در برنامه‌های مختلف، غالباً به ارائه «پاداش» به برخی افراد و «توسعه برخی ساختارهای غیرضرور» اختصاص پیدا می‌کند. با توجه به جامع و صریح بودن قانون مدیریت خدمات کشوری درخصوص پرداخت حقوق، مزایا و پاداش، لحاظ کردن برنامه‌هایی از این دست، بدون شفافیت لازم صحیح نیست، ضمن آنکه وجود بخش‌های مختلف در وزارت مسکن و شهرسازی قابلیت مدیریت کلیه برنامه‌های منظور در ذیل وظایف محوله در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ را دارد.

• منابع اختصاص‌یافته به ردیف‌های ۴۳ الی ۴۶ مندرج در جدول ۲ این گزارش، وظایفی را هدف قرار داده است که جزئی از تکالیف قانونی وزارت مسکن و شهرسازی می‌باشد، اما متأسفانه اعتبار ردیف‌های مذکور (که معادل ۴,۶۰۰ میلیارد ریال برآورده شده است) تحت هیچ‌گونه برنامه و یا معیار خاصی، هزینه نمی‌شود، به عبارت دیگر این‌گونه اعتبارات در اختیار دولت قرار دارد و براساس نگرش‌ها و سلايق خاص هزینه می‌شوند. کاهش کمک بلاعوض، یارانه سود و کارمزد تسهیلات در وجوه اداره شده برای مسکن مهر در سال ۱۳۹۰ نسبت به سال ۱۳۸۹ در شرایطی که گسترش ساخت مسکن تصریح و تأکید می‌شود، کاهش اعتبار موضوع آیین‌نامه اجرایی ماده (۸) قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن (وجوه اداره شده)، نسبت به قانون مصوب ۱۳۸۶ از عمده موارد حرکت رو به عقب در این بخش محسوب می‌شوند ازاین‌رو ضروری است تا اعتبارات مذکور تحت ضوابط و برنامه‌های مشخص، اصلاح و برای بهبود بازار مسکن کشور هزینه گردد.

براساس جدول ۳ این گزارش، حقوق و مزایای مستمر وزارت مسکن و شهرسازی در سال ۱۳۹۰ بالغ بر ۷/۴ درصد رشد نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۹ را نشان می‌دهد و افزایش اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از رشدی بالغ بر ۱۶ درصد نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۹ برخوردار بوده‌اند.

ردیف‌های ۷ و ۸ جدول ۳ این گزارش، بیانگر کاهش اعتبارات شهرداری تهران (حمل‌ونقل ریلی - مترو) به میزان ۷/۳- درصد نسبت به بودجه سال ۱۳۸۹ و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی به میزان ۱۵/۶- درصد نسبت به بودجه سال ۱۳۹۰ را نشان می‌دهد. آنچه مورد تأکید است توجه بیشتر به ضرورت حفظ حداقل، شرایط موجود و التزام در تقویت برنامه‌های توسعه حمل‌ونقل ریلی - مترو در تکمیل سیاست‌های کاهش معضلات حاصل از ترافیک‌های فزاینده است، حمایت از برنامه‌های بنیاد مسکن انقلاب اسلامی در قالب افزایش یارانه دولت در تأمین منابع مالی (وام) برای ساخت مسکن روستایی در مناطق کم‌جمعیت و روستایی به جهت کاهش معضل مهاجرت فزاینده، از دیگر مواردی است که پیشنهاد تقویت اعتبارات آن را توجیه می‌کند.

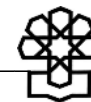

جدول ۲. خلاصه بودجه بخش مسکن و شهرسازی برحسب برنامه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ و مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۸۹ (ارقام به میلیون ریال)

ردیف (طبقه‌بندی)	عنوان / برنامه	قانون بودجه سال ۱۳۸۸	قانون بودجه سال ۱۳۸۹	درصد تغییرات قانون بودجه سال ۱۳۸۹ به قانون بودجه سال ۱۳۸۸	لایحه بوجه سال ۱۳۹۰	تغییرات لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ به قانون بودجه سال ۱۳۸۹	درصد تغییرات لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ به قانون بودجه سال ۱۳۸۹
۱ (۱۳۳۵۰۰)	وزارت مسکن و شهرسازی	۳,۷۳۳,۳۳۸	۶,۳۹۳,۲۵۲	۷۳/۲۵	۷,۳۹۳,۹۹۱	۱,۰۰۰,۷۳۹	۱۵/۶۵
۲	برنامه ساختمان‌ها و تجهیزات	۲۷۹,۵۸۳	۸۳,۱۸۳	-۷۰/۲۵	۹۱,۵۰۱	۸,۳۱۸	۱۰/۰۰
۳	برنامه اقدامات امور تأمینی و تربیتی	۹۴,۲۸۷	۸۷,۵۹۸	-۷/۰۹	۲۴۶,۳۵۸	۱۵۸,۷۶۰	۱۸۱/۲۴
۴	برنامه مقاوم‌سازی ساختمان‌ها	۲,۲۸۲	۲,۱۰۴	-۷/۸۰	۲,۳۱۴	۲۱۰	۹/۹۸
۵	برنامه احداث، تأمین، نگهداری و اداره اماکن و فضاهای فرهنگی	۳۷۷,۲۰۴	۳۰۰,۶۴۴	-۲۰/۳۰	۳۳۰,۷۰۸	۳۰,۰۶۴	۱۰/۰۰
۶	برنامه خدمات درمانی	۱,۸۷۴,۴۶۹	۲,۲۳۳,۹۶۳	۱۹/۱۸	۳,۳۴۳,۰۰۰	۱,۱۰۹,۰۳۷	۴۹/۶۴
۷	برنامه هزینه‌های مربوط به بازنشستگان دولت	۱۴,۶۸۸	۱۶,۵۰۰	۱۲/۳۴	۱۵,۷۳۵	-۷۶۵	-۴/۶۴
۸	برنامه هزینه‌های مربوط به خانواده‌های شاهد و ایثارگر	۱,۰۳۲	۱,۱۰۶	۷/۱۷	۱,۶۵۶	۵۵۰	۴۹/۷۳
۹	برنامه احداث، تأمین و نگهداری اماکن و فضاهای ورزشی	۷۸,۱۹۴	۱۷۹,۸۹۸	۱۳۰/۰۷	۳۴۲,۸۶۶	۱۶۲,۹۶۸	۹۰/۵۹
۱۰	حمل‌ونقل شهری و روستایی	۰	۵۷۰,۳۴۴	۰	۸۲۷,۳۷۸	۲۵۷,۰۳۴	۴۵/۰۷
۱۱	برنامه مسکن	۱۴۵,۲۰۱	۴۹,۰۸۱	-۶۶/۲۰	۲۹,۶۲۳	-۱۹,۴۵۸	-۳۹/۶۴
۱۲	برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی	۶۴۸,۳۶۳	۲,۶۴۱,۰۳۴	۳۰۷/۳۴	۱,۵۴۰,۸۱۰	-۱,۱۰۰,۲۲۴	-۴۱/۶۶
۱۳	برنامه مقاوم‌سازی ساختمان‌ها	۷۲۰	۸,۰۰۰	۱,۰۱۱/۱۱	۹,۶۷۵	۱,۶۷۵	۲۰/۹۴
۱۴	برنامه ترویج مقررات ساختمان و مسکن	۸,۲۸۱	۸,۲۰۰	-۰/۹۸	۸,۷۷۵	۵۷۵	۷/۰۱
۱۵	برنامه توسعه بانک‌های اطلاعاتی و فناوری ساختمان و مسکن	۹,۶۶۶	۷,۰۰۰	-۲۷/۵۸	۶,۶۵۰	-۳۵۰	-۵/۰۰
۱۶	برنامه صدور گواهینامه فنی مصالح و اجزای ساختمان و مسکن	۵,۷۰۵	۴,۵۰۰	-۲۱/۱۲	۶,۰۲۸	۱,۵۲۸	۳۳/۹۶
۱۷	برنامه پژوهش و تدوین ضوابط و مقررات ساختمان و مسکن	۱۰,۶۰۰	۱۶,۰۰۰	۵۰/۹۴	۱۰,۰۰۰	-۶,۰۰۰	-۳۷/۵۰

ردیف (طبقه‌بندی)	عنوان / برنامه	قانون بودجه سال ۱۳۸۸	قانون بودجه سال ۱۳۸۹	درصد تغییرات قانون بودجه سال ۱۳۸۹ به قانون بودجه سال ۱۳۸۸	لایحه بوجه سال ۱۳۹۰	تغییرات لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ به قانون بودجه سال ۱۳۸۹	درصد تغییرات لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ به قانون بودجه سال ۱۳۸۹
۱۸	برنامه پژوهش‌های کاربردی ساختمان و مسکن	۳۸,۱۵۴	۶۲,۱۴۰	۶۲/۸۷	۷۵,۴۲۳	۱۳,۲۸۳	۲۱/۳۸
۱۹	برنامه توسعه و راهبری شبکه شتاب‌نگاری کشور	۵,۶۶۰	۶,۰۰۰	۶/۰۱	۵,۶۶۴	-۳۳۶	-۵/۶۰
۲۰	برنامه راهبری امور اراضی	۱,۲۵۷	۱,۸۰۰	۴۳/۲۰	۱۳,۰۰۰	۱۱,۲۰۰	۶۲۲/۲۲
۲۱	برنامه راهبری امور مسکن	۸,۰۰۰	۹,۰۰۰	۱۲/۵۰	۱۹,۴۰۰	۱۰,۴۰۰	۱۱۵/۵۶
۲۲	برنامه راهبری ترویج مقررات ملی ساختمان	۶,۵۰۰	۸,۷۰۰	۳۳/۸۵	۳,۸۰۰	-۴,۹۰۰	-۵۶/۳۲
۲۳	برنامه راهبری تصویب اصول و قواعد فنی مسکن و ساختمان	۴,۰۰۰	۵,۴۰۰	۳۵/۰۰	۲,۵۰۰	-۲,۹۰۰	-۵۳/۷۰
۲۴	برنامه راهبردی توسعه ساختمان‌های دولتی و عمومی	۲,۶۰۰	۳,۵۰۰	۳۴/۶۲	۴,۱۰۰	۶۰۰	۱۷/۱۴
۲۵	برنامه راهبری دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری	۱۱,۰۰۰	۱۶,۰۰۰	۴۵/۴۵	۱۲,۰۰۰	-۴,۰۰۰	-۲۵/۰۰
۲۶	برنامه راهبری ساماندهی بافت‌های مسئله‌دار و غیررسمی	۷,۰۰۰	۱۲,۴۰۰	۷۷/۱۴	۱۹,۰۰۰	۶,۶۰۰	۵۳/۲۳
۲۷	برنامه راهبری ضوابط و معیارهای معماری و شهرسازی	۱۰,۰۰۰	۱۳,۳۵۰	۳۳/۵۰	۹,۰۰۰	-۴,۳۵۰	-۳۲/۵۸
۲۸	برنامه راهبری طرح‌های کالبدی شهری	۱۰,۰۰۰	۱۳,۵۰۰	۳۵/۰۰	۱۲,۴۰۰	-۱,۱۰۰	-۸/۱۵
۲۹	برنامه راهبری کمک به سازمان‌های نظام مهندسی	۷,۰۰۰	۹,۴۰۰	۳۴/۲۹	۸,۳۰۰	-۱,۱۰۰	-۱۱/۷۰
۳۰	برنامه ساختمان‌ها و تجهیزات	۳۱,۳۰۱	۳۱,۵۱۳	۰/۶۸	۴۰,۵۰۹	۸,۹۹۶	۲۸/۵۵
۳۱	برنامه کمک به سازمان‌های نظام مهندسی	۲۱,۰۰۰	۱۴,۰۰۰	-۳۳/۳۳	۱۰,۰۰۰	-۴,۰۰۰	-۲۸/۵۷
۳۲	برنامه مطالعات و پژوهش‌های کاربردی شهرسازی و معماری	۶,۲۸۴	۸,۲۸۴	۳۱/۸۳	۷,۸۵۰	-۴۳۴	-۵/۲۴
۳۳	برنامه مطالعه و تدوین ضوابط و مقررات	۱۰,۲۳۱	۱۵,۰۴۶	۴۷/۰۶	۲۶,۳۹۳	۱۱,۳۴۷	۷۵/۴۲
۳۴	برنامه توسعه بانک‌های اطلاعات شهرسازی و معماری	۲,۴۳۰	۳,۴۳۰	۴۱/۱۵	۸,۷۷۵	۵,۳۴۵	۱۵۵/۸۳
۳۵	برنامه پرداخت دیون و بازخرید کارکنان	۶۴۶	۶۵۴	۱/۲۴	۲,۸۰۰	۲,۱۴۶	۳۲۸/۱۳
۳۶ (۱۳۳۷۰۰)	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	۴۲۶,۸۶۶	۳۵۱,۵۴۰	-۱۷/۶۵	۲۹۶,۶۹۴	-۵۴,۸۴۶	-۱۵/۶۰

ردیف (طبقه‌بندی)	عنوان / برنامه	قانون بودجه سال ۱۳۸۸	قانون بودجه سال ۱۳۸۹	درصد تغییرات قانون بودجه سال ۱۳۸۹ به قانون بودجه سال ۱۳۸۸	لایحه بوجه سال ۱۳۹۰	تغییرات لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ به قانون بودجه سال ۱۳۸۹	درصد تغییرات لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ به قانون بودجه سال ۱۳۸۹
۳۷	برنامه حمایت از تأمین مسکن محرومین و گروه‌های کم‌درآمد	۱۷,۴۶۳	۱۶,۱۰۹	-۷/۷۵	۱۷,۷۲۰	۱,۶۱۱	۱۰/۰۰
۳۸	برنامه مسکن	۱۷۶,۷۶۰	۱۸۳,۶۹۰	۳/۹۲	۲۱۳,۹۶۶	۳۰,۲۷۶	۱۶/۴۸
۳۹	برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی	۱۳۴,۳۴۳	۱۵۱,۷۴۱	۱۲/۹۵	۶۵,۰۰۸	-۸۶,۷۳۳	-۵۷/۱۶
۴۰	برنامه ساماندهی نواحی خاص	۱۱۵,۷۶۳	۲۹۰,۱۴۶	۱۵۰/۶۴	۲۵۰,۶۵۴	-۳۹,۴۹۲	-۱۳/۶۱
۴۱ (۱۳۳۶۰۰)	شهرداری تهران	۲,۳۲۴,۲۶۶	۳,۲۴۸,۸۵۵	۳۹/۷۸	۳,۰۱۰,۱۲۳	-۲۳۸,۷۳۲	-۷/۳۵
۴۲	کمک بلاعوض، یارانه، سود و کارمزد تسهیلات و وجوه اداره شده برای مسکن مهر	۲,۱۶۰,۰۰۰	۴,۵۰۰,۰۰۰	۱۰۸/۳۳	۲,۰۰۰,۰۰۰	-۲,۵۰۰,۰۰۰	-۵۵/۵۶
۴۳ (۵۲۰۰۱۴)	زیرساخت مسکن مهر - سهم دولت	*	۹۵۳,۷۲۱	*	۲,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۲۷۸,۰۴۷	۱۷۷
۴۴	زیرساخت مسکن مهر - سهم وزارت نیرو	*	۹۷۶,۳۶۰	*	*	.	.
۴۵ (۵۲۰۰۲۲)	یارانه سود تسهیلات مسکن مهر		.	.	۲,۰۰۰,۰۰۰	.	.
۴۶ (۵۳۰۰۵۶)	اعتبار موضوع آیین‌نامه اجرایی ماده (۸) قانون ساماندهی و حمایت مالی از تولید و عرضه مسکن وجوه اداره شده	*	۱,۵۵۵,۱۲۴	*	۶۰۰,۰۰۰	۹۵۵,۱۲۴	-۶۱/۴۲

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کشور و قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کشور.

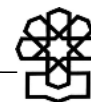
*اطلاعات در این سال موجود نیست.

(ارقام به میلیون ریال)

جدول ۳. خلاصه بودجه وزارت مسکن و شهرسازی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۳۸۹

کد دستگاه	عنوان	مصارف													
		هزینه													
		هزینه عمومی													
		حقوق و مزایای مستمر	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	سایر	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	جمع	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	اختصاصی	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	جمع	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	تملك دارایی‌های مالی	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال
درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	جمع	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال	درصد تغییرات نسبت به قانون ۱۳۸۹ سال
۱۳۳,۵۰۰	مجموعه وزارت مسکن و شهرسازی	۴۷,۴۶۹	۷/۴	۱۸۱,۱۵۴	۷/۴	۲۲۸,۶۲۳	۷/۴	۸۴,۲۰۰	۱۰/۵	۳۱۲,۸۲۳	۸/۲	۷,۰۸۱,۱۶۸	۱۶	۰	۷,۳۹۳,۹۹۱
۱	وزارت مسکن و شهرسازی	۳۲,۸۹۲	-۳/۲	۸۸,۱۰۸	۱۵/۶	۱۲۱,۰۰۰	۱۰	۰	۰	۱۲۱,۰۰۰	۱۰	۴,۸۵۹,۹۵۷	۳۵/۸	۰	۴,۹۸۰,۹۵۷
۲	مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن (کمک)	۱۲,۴۷۲	۳۹/۸	۴۷,۵۲۸	۵/۴	۶۰,۰۰۰	۱۱/۱	۶۴,۲۰۰	۱۸/۴	۱۲۴,۲۰۰	۱۴/۸	۲۶,۰۰۰	۲۸/۶	۰	۱۵۰,۲۰۰
۳	وزارت مسکن و شهرسازی - اجرای قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان	۰	۰	۱۰,۰۰۰	-۲۸/۶	۱۰,۰۰۰	-۲۸/۶	۰	۰	۱۰,۰۰۰	-۲۸/۶	۳۵۰	۷/۷	۰	۱۰,۳۵۰
۴	وزارت مسکن و شهرسازی - دبیرخانه شورای عالی شهرسازی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۸۰,۳۲۴	۴۰/۳	۰	۱۸۰,۳۲۴
۵	مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی شهرسازی و معماری	۲,۱۰۵	۶۶/۳	۵,۸۹۵	۲۲	۸,۰۰۰	۳۱/۱	۲۰,۰۰۰	۶۶/۶	۲۸,۰۰۰	۵۴/۷	۱۵۹	۱۰/۴	۰	۲۸,۱۵۹
۶	وزارت مسکن و شهرسازی - کمک‌های اعتباری برای تأمین مسکن	۰	۰	۲۹,۶۲۳	-۲/۸	۲۹,۶۲۳	۲/۸	۰	۰	۲۹,۶۲۳	۲/۸	۰	۰	۰	۲۹,۶۲۳
۷	شهرداری تهران	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳,۰۱۰,۱۲۳	-۷/۳	۰	۳,۰۱۰,۱۲۳
۸	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۹۶,۶۹۴	-۱۵/۶	۰	۲۹۶,۶۹۴
۹	شرکت سهامی عمران شهرهای جدید، مادر تخصصی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۸۴۷,۳۷۸	۴۵۹۴/۹	۰	۸۴۷,۳۷۸
۱۰	شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱,۱۶۷,۰۰۰	-۵۰/۵	۰	۱,۱۶۷,۰۰۰

جمع‌بندی و پیشنهادها

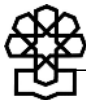
- التزام در متبلور کردن تکالیف و احکام مندرج در قوانین بالادستی و توسعه‌ای در راستای تنظیم و تصویب بودجه‌های سنواتی و اتخاذ رویکردهای اجرایی منطبق با آن قوانین ازجمله ضروریات و انتظاراتی است که موجبات دستیابی و تحقق اهداف پیش‌بینی شده را فراهم می‌کند. بررسی احکام بخش مسکن و شهرسازی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ نشان می‌دهد که رویکردها، برنامه‌ها و منابع اعتباری ملحوظ شده در این بخش، فاقد انعکاس و ارتباط شفاف و مرتبط با احکام موضوعه در قانون برنامه پنجم توسعه است، رعایت ۵۰ درصد سهم ساخت مسکن مهر در بافت‌های فرسوده، تقویت و نظارت عملکردی نظام درآمدی و مالی شهرداری‌ها، رفع مشکل تأمین مسکن اقشار نیازمند مسکن و افزایش یارانه دولت در قالب یارانه سود و کارمزد تسهیلات خرید و ساخت مسکن برای روستاییان، محرومین، خانواده‌های معزز شهدا و جانبازانی که با احراز شرایط لازم از داشتن مسکن محروم مانده‌اند، تأمین مسکن جوانان نیازمند، تحت برنامه قرار گرفتن اعتبارات متفرقه، پرهیز از لحاظ کردن مکرر یک برنامه با اعتبارات متفاوت، ازجمله مواردی است که باید در تصویب لایحه بودجه مورد بازنگری و اصلاح قرار گیرد.

- به‌طور کلی بررسی اعتبارات در نظر گرفته شده در بخش مسکن و شهرسازی نشان می‌دهد که بودجه وزارت مسکن و شهرسازی از ۱۵/۶ درصد رشد نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۹ برخوردار شده است. بودجه دستگاه مذکور در بخش تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از ۱۶ درصد رشد و افزایش ۷/۰۴ درصد در بخش هزینه‌های عمومی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۹ برخوردار است. اعتبارات شهرداری تهران ۷/۳- درصد نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۹ (از بابت حمل‌ونقل ریلی - مترو) و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی با ۱۵/۶- درصد نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۹ از بابت (برنامه‌های عملکردی بنیاد مسکن) در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ آمده است کاهش یافته است.

- برخی از برنامه‌های ذیل وزارت مسکن و شهرسازی در دو مرحله و با اعتبارات متفاوتی تکرار شده‌اند که اصلاح و انتقال اعتبارات غیرضرور و تکراری به برنامه‌های اصلی و کلیدی وزارت مسکن و شهرسازی توصیه می‌شود.

تعیین سهم بخش مسکن از بودجه هدفمندی یارانه‌ها، برای حمایت از صنایع مرتبط با تولید مصالح برای مسکن مانند کارخانجات آجر، بلوک و... و نیز صنایع پیش‌ساخته‌سازی و سایر صناعی که کالا برای مسکن تولید می‌کنند، از نکات مهمی است که می‌تواند در برنامه گنجانده شود.

- تحت برنامه قرار گرفتن برنامه‌ها و اعتبارات متفرقه، و برخورداری از ضوابط قابل رصد شدن

آنها، از دیگر مواردی است که می‌تواند موجبات حذف اعمال صلاحیده‌ها و سلايق را در مصارف اعتبارات موضوعه فراهم نماید.

- پیشنهاد می‌شود با توجه به اینکه براساس قوانین و مقررات موضوعه، مدیریت حمل‌ونقل درون‌شهری برعهده شهرداری‌هاست، حداقل ۷۵ درصد سهم اعتباری حمل‌ونقل شهری و روستایی (ردیف ۱۰ جدول ۲ این گزارش)، تحت سرفصل شهرداری‌ها قرار گیرد.

- پیشنهاد می‌شود کلیه افزایش بودجه‌های برنامه‌های راهبري امور بخش مسکن و شهرسازی، حذف شود و منابع آن به برنامه‌های پیشنهادی فوق‌الذکر اضافه گردد.

- درخصوص حمل‌ونقل عمومی درون‌شهری (مترو، اتوبوس و مینی‌بوس) توصیه و تأکید می‌گردد که:

۱. به‌علت مشکلات اتوبوسرانی در تخصیص و برخورداری از بودجه‌های ذیربط که تحت نظر وزارت کشور قرار می‌گرفته است، ایجاد یک ردیف مستقل اتوبوسرانی ضروری می‌نماید.
۲. سهم یارانه بلیط مترو برای دولت، شهرداری‌ها و مصرف‌کنندگان به نسبت $\frac{1}{3}$ ، $\frac{1}{3}$ و $\frac{1}{3}$ تعیین گردد.
۳. با عنایت به ضرورت تسريع در توسعه متروی کلان‌شهرها ازجمله شهرداری مشهد و تهران، قرار گرفتن بودجه‌های عمرانی شرکت‌های مترو، تحت یک ردیف مستقل بودجه‌ای سالیانه بدیهی می‌باشد.
۴. بانک‌ها موظف گردند تا با اعمال سازوکارهای بایسته، زمینه استفاده از تسهیلات ارزی خارجی و گشایش (LC) را تسهیل نمایند.

منابع و مآخذ

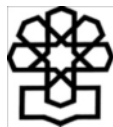
۱. لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کشور.

۲. قوانین بودجه سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ کشور.

۳. قانون مدیریت خدمات کشوری.

۴. قانون برنامه پنجم توسعه.

۵. سایر قوانین و مقررات موضوعه.

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۰۷۰۶

عنوان گزارش: درباره لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور ۳۰. مسکن و شهرسازی

نام دفتر: مطالعات زیربنایی (گروه مسکن و شهرسازی)

تهیه و تدوین کنندگان: حمید محرمی، محمدرضا فارسیان

ناظر علمی: حسین صفایی

مقتاضی: کمیسیون عمران

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. بودجه

۲. اعتبارات

۳. دارایی‌های سرمایه‌ای

۴. مسکن و شهرسازی

۵. برنامه

تاریخ انتشار: ۱۳۸۹/۱۲/۱۱